

potest evangelium *Nolite arbitrari* ex missa *In virtute*, nec consequenter in officio legi aliqua homilia octavarii Romani in evangelium *Nolite arbitrari*, puta homilia s. Hieronymi, quæ incipit *Supra dixerat*; sed missa *In virtute* dicenda est cum evangelio *Si quis vult*, prout in missali assignatur (1). Item dum missale pro nec virgine nec martyre assignat missam *Cognovi*, nihil indicando de epistola, dicenda est epistola *Mulierem fortem*, non autem pro libitu *Viduas honora*, nisi aliter ex concessione constet (2). Missale in communi unius martyris tempore paschali et extra tempus paschale quidem permittitur videtur, ut epistola et evangelium, quæ in una missa de eodem communi ponuntur, in aliis missis de eodem communi dici possint; sed id, ut ex decretis citatis patet, intelligendum est de solis casibus, pro quibus missa cum alia epistola vel evangelio in missali assignatur, vel in quibus votiva legitur de sancto, pro quo missa in missali non assignatur, in cujus honorem missam de communi primo vel secundo loco positam legere licet, prout placuerit, et devotio suggesterit, vel etiam missam cum epistola et evangelio ex alia missa de eodem communi juxta rubricas citatas. Quæ hic dicenda essent de lectionibus in communi 1 et 2 loco positis, vide tom. II, n. 246, 343 et 344.

In communi sanctorum plura dicuntur in plurali de uno, ut in communi apostolorum et in communi martyrum tempore paschali, et etiam quædam in singulari de pluribus, ut in communi apostolorum et virginum, dum de pluribus fit officium: quæ tamen in plurali numero posita verificantur eo sensu, quatenus officium sanctorum ad ipsum Deum ultimate dirigitur, et Deus in sanctis suis laudatur; ita ut, dum festa sanctorum celebrantur, totus sanctorum cœtus consideretur, et unius festum celebrando, alii non excludantur: et contra in singulari posita pluribus etiam conveniunt, quatenus de unoquoque seorsum dicta enuntiantur. Sic dum de pluribus confessoribus officium fieri debet, fit ut de uno,

(1) Dec. cit. ad III.

(2) Idem dec. ad V.

et datur tantum facultas orationem et sermonem secundi nocturni dicendi in plurali, excepto sermone s. Gregorii *Deridetur justi simplicitas*, qui proprie non est sermo de sancto, sed expositio libri Job (1).

In communi confessoris non pontificis legendum est in capitulo *Nec speravit in pecunia et thesauris*, non autem *In pecuniæ thesauris*: item in communi virginum in tertia antiphona primi nocturni *Revertere Sionamitis*, non autem *Sulamitis* (2).

In communi virginum in missa *Vultum tuum* post septuagesimam, dicto versu post graduale, non est iterum repetendum *Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam*, ne bis dicatur; sed prosequendum est *Quia concupivit etc.* (3), seu integer versus post graduale *Audi filia etc.* cum *Alleluja* et versus sequenti est omittendus, et deinde tractus incipiendus est a verbis *Audi filia* (4).

DE OFFICIO DEFUNCTORUM.

127. In officio defunctorum rubricæ servandæ sunt, non tantum ubi in choro cantatur prima cujusque mensis die non impedita, et unaquaque feria secunda adventus et quadragesimæ, sed etiam dum recitatur in die depositionis, diebus tertio, septimo, trigesimo et anniversario, atque aliis diebus pro temporis opportunitate (5). Publicum enim officium fit et valet in nomine Ecclesiæ; ut autem ab Ecclesia acceptetur, ejusque nomine fiat, dicendum est, illud esse faciendum, prout ab Ecclesia præscribitur vel saltem permittitur.

2. Officium defunctorum publice cantari seu recitari potest:

(1) Cavalieri tom. II; sect. 8, c. 3, n. 5.

(2) S. R. C. 11 Sept. 1841, n. 4784-4930, IX, et X.

(3) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 24.

(4) S. R. C. 11 Sept. 1841, n. 4790-4936.

(5) S. R. C. 11 Nov. 1641, n. 1204-1351; 9 Jul. 1678, n. 2715-2864, 5; 24 Nov. 1703, n. 3520-3669.

semper omittitur (1), excepta die depositionis corpore præsente, in qua, ut supra dictum est, primum semper nocturnum cum invitatorio dicitur (2).

6. Antiphonæ duplicantur in commemoratione fidelium defunctorum, in die depositionis etiam absente corpore, in diebus tertio, septimo, trigesimo, et anniversario, etiamsi unum tantum nocturnum dicatur; aliis autem diebus nunquam duplicantur, licet duo aut tria nocturna recitentur: prout rituale Romanum ante officium defunctorum sine distinctione unius aut plurium nocturnorum præscribit (3).

7. Psalmi *Lauda anima* in vespertis et *De profundis* in laudibus, non dicuntur in commemoratione fidelium defunctorum, neque in die obitus seu depositionis corpore præsente, etiamsi unum tantum nocturnum dicatur (4); aliis autem diebus, etiam in diebus tertio, septimo, trigesimo et anniversario semper dicendi sunt, sive unum sive tria nocturna, recitentur, sive officium ritu duplici sive simplici fiat (5). Item verisimiliter in exequiis corpore absente recitandi sunt, quia rituale Romanum illos tantum omittendos præscribit in exequiis corpore præsente, non autem, ubi agit de exequiis corpore absente: sicuti etiam dicendi sunt in die, qua post notitiam de obitu alicujus pro eodem officium recitatur (6). Pariter dicendi sunt in die, qua a regularibus fit commemoratio defunctorum ordinis, nisi speciale habeatur privilegium (7).

Not. preces cum dictis psalmis et orationes dicendas esse

(1) S. R. C. 20 Sept. 1806, n. 4355-4505, 4.

(2) Vid. Gardellini in dec. n. 4386-4536, 13.

(3) S. R. C. 8 Mart. 1738, n. 3923-4072, 3; Merati tom. II, sect. 9, c. 2, n. 4, aliique ab eodem citati.

(4) Rub. breviarii et ritualis Rom. de exequiis.

(5) S. R. C. 23 Jun. 1736, n. 3895-4044, 29, et 9 Maji 1739, n. 3936-4085, 1.

(6) S. R. C. 27 Mart. 1779, n. 4244-4393, 1. Vid. Cavalieri, tom. III, dec. 17, n. 3.

(7) S. R. C. 28 Aug. 1728; n. 4164-4313, et 14 Maji 1803, n. 4338-4487, 6; 26 Mart. 1859, n. 5278, 3.

non tantum in laudibus, sed etiam in vespertis, sive officium finiatur, sive matutinum subsequatur; sicut omnes horæ canonicæ cum suis precibus et oratione concluduntur, sive alia hora sequatur sive non: aliud enim pro officio defunctorum in breviario et rituali Romano non præscribitur, neque permittitur.

8. Versus, qui in vespertis et laudibus in fine post *Pater noster* vel post ps. *Lauda anima* et *De profundis* usque ad orationem recitantur, dicuntur in singulari, si pro uno defuncto, et in plurali, si pro pluribus fiat officium; reliqui autem omnes versus, scilicet *Requiem æternam* post psalmos, in responsoriis et post orationem in fine officii, item versus *Erue Domine* ante primam lectionem, et *Requiescant in pace* in fine post orationem, semper in plurali dicuntur, etiamsi pro uno fiat officium (1). Reliqua omnia, sive pro uno defuncto aut defuncta, sive pro pluribus officium recitetur, non mutantur, sed dicuntur eo modo, quo in breviario et rituali ponuntur.

128. Quomodo officium defunctorum publice recitandum sit, colligi potest ex parte 4, tom. II, n. 376 et seq.; facilitatis tamen causa sequentia adduntur (2). Officium faciens induitur superpelliceo et pluviali nigro, vel saltem stola nigra (3). Omnes stant ad initium vespertarum, et incepto primo versu primi psalmi sedent usque ad *Magnificat*, quod dum incipitur, stant usque ad finem cantici. Infra *Magnificat* non fit incensatio (4). Dum antiphona post *Magnificat* repetitur, omnes sedent, eaque finita omnes genuflectunt sub precibus, etiam in commemoratione fidelium defunctorum et in die depositionis (5). Officium faciens tamen surgit ad *Dominus vobiscum* ante orationem, reliqui autem manent

(1) Rit. Rom. de officio def. et dec. S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 41.

(2) Cæremoniale Ep. lib. 2, c. 10; Praxis Pontif. tom. II, n. 199.

(3) Cærem. loco cit. n. 10; S. R. C. 12 Aug. 1854, n. 5208, 5, 8, 9.

(4) Cærem. lib. 1, c. 23, n. 15.

(5) Cærem. Ep. lib. 2, c. 10, n. 3 et 4, et Rub. brev. in off. def.

genuflexi, et tantum surgunt ante *Requiescant in pace* post orationem (1).

Ad matutinum omnes stant infra invitatorium, genuflectendo ad *Venite adoremus et procidamus ante Deum*. Incepto primo versu primi psalmi omnes sedent per totum matutinum, tantum surgentes ad versus post psalmos cujuslibet nocturni, et deinde stantes infra *Pater noster*, et infra lectiones et responsoria iterum sedentes, exceptis cantantibus lectiones, qui stant.

Ad laudes omnes sedent usque ad *Benedictus*, quod dum incipitur, stant, et dum repetitur antiphona post *Benedictus*, iterum sedent : deinde sub precibus genuflectunt uti ad vespervas.

Si aliquando matutinum separetur a laudibus, in fine ultimi responsorii dicitur *Pater noster*, cum reliquis precibus et oratione, ut ad vespervas, sed sine psalmo in commemoratione fidelium defunctorum et die depositionis corpore præsente (2); aliis autem diebus psalmus *De profundis* laudabilius additur (3).

Versus *Requiem æternam* in fine psalmoreum et in precibus dividitur, ut notatur in breviario et rituali.

Post officium defunctorum antiphona finalis B. M. V. nunquam dicitur, etiamsi sequatur post vespervas aut laudes diei, ut dictum est tom. II, n. 372.

Dubitatur, an ante officium defunctorum et post illud recitandum sit *Pater noster* etc. Admittendum autem videtur cum Guyeto (4), illud non esse dicendum ante officium defunctorum, si hoc cum vespervis aut laudibus diei jungatur quia tunc rubricæ præscribunt, officium defunctorum absolute esse incipiendum; post officium autem esse dicendum, quia officium] vespervarum et laudum eo terminatur : si officium defunctorum seorsum recitetur, congrue addi posse, sed non ex obligatione, quia id nullibi præscribitur.

(1) Gavantus sect. 9, c. 2, n. 4.

(2) Rit. Rom. de exequiis in fine; cærem. Ep. lib. 2, c. 38, n. 21.

(3) S. R. C. 21 Jul. 1855, n. 5221, 5.

(4) Lib. 4, c. 23, q. 21 et 22.

In hac editione in sequentibus tantum agitur de benedictione aquæ, et in parte sexta de aliis benedictionibus juxta ordinem ritualis Romani.

DE BENEDICTIONE ET ASPERSIONE AQUÆ.

129. Quando, ubi et cum quibus sacris vestibus aquæ benedictio facienda est?

R. 1º Est facienda singulis dominicis, et quodcumque opus fuerit, uti in missali, rituali Romano et cæremoniali Ep. (1) præscribitur, tum ad evitandam facilem ejus corruptionem et commixtionem cum sordibus, tum ob mysterium sacramenti baptismatis, cujus memoriam juxta auctores Ecclesia singulis dominicis renovare intendit. Dominicæ paschatis et pentecostes in missali tantum excipiuntur in ecclesiis, ubi est fons baptismalis, in quibus tunc fit aspersionem cum aqua pridie benedicta in fonte baptismali, et ante infusionem olei et chrismatis accepta (2).

2º Hæc benedictio juxta missale fit in sacristia, et juxta rituale Romanum in ecclesia, scilicet ad altare in cornu epistolæ, vel in sacristia. Quæ diversa dispositio conciliari potest, dicendo missale respicere solam benedictionem aquæ in diebus dominicis ante missam solemnem, et rituale quodcumque benedictionem sive in dominicis sive in aliis diebus, quodcumque opus fuerit : ita ut benedictio aquæ in dominicis ante missam solemnem juxta missale tantum in sacristia facienda sit, sive celebrans sive alius benedictionem faciat; in aliis autem occasionibus juxta rituale in ecclesia vel in sacristia fieri possit (3). Locus igitur benedictionis

(1) Lib. 1, c. 6, n. 2.

(2) Quarti de bened. tit. 3, sect. 1, dub. 4; Merati p. 4, tit. 19, n. 1; Cavalieri tom. IV, dec. 368, n. 2.

(3) Vid. Cavalieri tom. IV, dec. 368, n. 4-7; Kersten, *Journal historique* tom. XII, fol. 210.

1° pro generali defunctorum suffragio extra tempus paschale prima cujusque mensis die, et feriis secundis adventus et quadragesimæ extra majorem hebdomadam, non occurrente festo novem lectionum (1). 2° In aliis casibus absque dubio cantari potest omnibus diebus, quibus missa de *Requiem* permittitur in casibus, propter quos recitatur aut cantatur. 3° In die obitus seu depositionis omni die cantari potest, licet missa exequialis ob occurrens festum differatur, excepto triduo sacro majoris hebdomadæ, in quo preces et officium tantum privatim recitari permittuntur (2). In festis tamen solemnioribus hujusmodi officium laudabiliter differtur ad vesperam post expletum diei officium. 4° In diebus tertio septimo, trigesimo et anniversario, sicut missa die impedita differri debet, sic officium etiam differendum est (3). 5° In aliis casibus, in quibus officium defunctorum sive ex fundatione sive ex sola pietate cantandum occurrit, cantari potest etiam in diebus, quibus missa de *Requiem* non permittitur (4), ut in duplici minori et majori (5), exceptis tamen festis 1 et 2 classis et triduo majoris hebdomadæ (6), dominicis, octavis privilegiatis, vigiliis nativitatis Domini et pentecostes, atque tota hebdomada majori (7). Not. 1° non convenire, ut officium defunctorum cantetur coram ss. Sacramento exposito (8); 2° licet officium defunctorum, quibusdam diebus non sit cantandum, nihil tamen impedire, ut iisdem diebus circa vesperam cantetur pro anniversario alioque officio die sequente celebrando, sicut in festo omnium sanctorum pro commemoratione fidelium defunctorum die sequente facienda cantari solet.

(1) Rub. brev. ante off. def. et S. R. C. 11 Maji 1765, n. 4178-4327.

(2) S. R. C. 11 Aug. 1736, n. 3901-4051.

(3) S. R. C. 23 Maji 1603, n. 51-197, 5, et 16 Dec. 1828, n. 4496-4645, 7.

(4) S. R. C. 9 Mart. 1597, n. 112; 22 Aug. 1682, n. 2846-2995, 2; 7 Sept. 1850, n. 5146, 6.

(5) S. R. C. 23 Maji 1846, n. 4904-5050, 15.

(6) S. R. C. 22 Jan. 1689, n. 3031-3180; Gavantus sect. 9, c. 2, n. 20, Merati ibidem n. 8.

(7) Cavalieri tom. III, dec. 13 et 242.

(8) Vid. dec. S. R. C. 27 Mart. 1779, n. 4243-4392, Vid. tom. II, n. 25.

3. Vesperæ defunctorum pridie recitandæ sunt, quia sunt primæ vesperæ. Id certo fieri debet, quodcumque vi rubricarum recitantur, ut secunda Novembris, prima cujusque mensis die, et feriis secundis quadragesimæ et adventus (1). Similiter in die depositionis, anniversario aliisque diebus, si vesperæ dicantur, pridie recitandæ vel cantandæ sunt, et mane simul cum matutino dici nequeunt, sed omittendæ sunt, si pridie dici non potuerint (2). Ita rituale Romanum de *exequiis* præscribit officium defunctorum ab invitatorio in exequiis mane celebratis esse incipiendum. Cavalieri tamen (3), tum quia in die depositionis etiam nocturna, licet extra debitum tempus, dicenda præscribuntur, tum quia cæremionale Ep. (4) apud cadaver Episcopi vespervas nocturnis præmittendas esse mandat, credit, quod in die depositionis hac in re potius ratio suffragii quam officii considerari queat; ac consequenter quod, qui in precibus abundare intendit, liberum illi sit, vespervas nocturnis præmittere, non autem postponere, ne defuncti secundas vespervas habere videantur, quibus mysticis de causis expoliati manent.

4. Pro matutino defunctorum, si unum tantum nocturnum recitetur, illud nocturnum, quod in breviario pro hac feria assignatur, dicendum est, excepta die depositionis corpore præsentate, in quo casu primum semper nocturnum cum invitatorio recitandum est (5).

5. Invitatorium dicitur in die commemorationis fidelium defunctorum, in die depositionis, diebus tertio, septimo, trigesimo et anniversario, ac regulariter quando tria nocturna dicuntur (6). Si autem tria nocturna non dicantur, invitatorium

(1) Rubricæ positæ 2 Novembris et ante officium def.; dec. 28 Maji 1603, n. 51-197, 4; Gavantus tom. II, sect. 9, c. 2, n. 15.

(2) Gavantus loco cit. n. 6; Baruffaldus tit. 37, n. 6, 15 et 16; Lohner de horis cap. p. 4, § 8, n. 4.

(3) Tom. III, dec. 172, n. 1; Martinucci lib. 4, cap. IX, n. 2.

(4) Lib. 2, c. 38.

(5) Rituale Rom. de exequiis in fine.

(6) S. R. C. 9 Maji 1739, n. 3936-4085, 2.